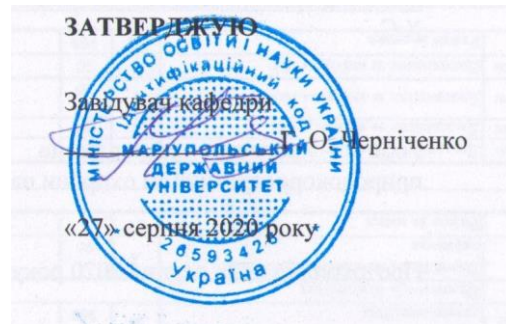

Маріупольський державний університет

Кафедра раціонального природокористування та охорони навколишнього середовища

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

НЗП1.04 МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ЕКОЛОГІЇ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Освітньо-професійна програма «Екологія, охорона навколишнього середовища»

спеціальності «Екологія» ОС “Магістр”

спеціальності 101 «Екологія»

Освітній рівень Другий (магістерський)

факультет економіко-правовий

Робоча програма навчальної дисципліни/освітньої компоненти «Методика викладання екології у вищій школі» для здобувачів другого (магістерського) рівня
Освітньо-професійна програма «Екологія, охорона навколишнього середовища» спеціальності 101 Екологія

Розробники: кандидат наук з державного управління, доцент кафедри раціонального природокористування та охорони навколишнього середовища Надежденко А.О.
Оновлено Пастернак О.М. к.х.н., доцент, доцент кафедри раціонального природокористування та охорони навколишнього середовища МДУ

Робоча програма з дисципліни «Методика викладання екології у вищій школі» затверджена на засіданні кафедри раціонального природокористування та охорони навколишнього середовища

Протокол від «28» серпня 2020 року № 1

Завідувач кафедри раціонального природокористування та охорони навколишнього середовища

 Г. О. Черніченко

© Пастернак О.М., 2020 рік

© МДУ, 2020 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 10 Природничі науки	Нормативна	
Модулів – 1	ОПП «Екологія, охорона навколишнього середовища» Спеціальність (професійне спрямування): 101 «Екологія»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й	1-й
		Семестр	
		1-й	1-й
Загальна кількість годин - 90		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: 8 аудиторних – 2 самостійної роботи студента - 4	Освітній рівень другий (магістерський)	14 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		16 год.	8 год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		60 год.	48 год.
		Індивідуальні завдання:	
Вид контролю:		іспит	

Примітка:

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми здобуття освіти – 33/67

для заочної форми здобуття освіти – 17/83

2. Мета та завдання навчальної дисципліни «Методика викладання екології у вищій школі»

Метою викладання навчальної дисципліни «Методика викладання екології у вищій школі» є формування базових знань про особливості викладання екологічних дисциплін у вищій школі, загальних засад, оволодіння основами педагогічної теорії, дидактикою вищої школи, формування у студентів здатності до свідомого вибору засобів педагогічного впливу відповідно до різних ситуацій для успішного вирішення проблем навчання, виховання і освіти студентів. Дисципліна «Методика викладання екології у вищій школі» є нормативною і входить до циклу дисциплін гуманітарної та соціально-економічної підготовки магістрів вищого навчального закладу.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Методика викладання екології у вищій школі» є формування теоретичних уявлень про методику викладання екології у вищій школі як навчальну дисципліну, її мету, завдання; ознайомлення з поняттями, категоріями, методами та технологіями методики викладання; висвітлення особливостей методів викладання екології у вищій школі; ознайомлення зі структурою і змістом навчального процесу у ЗВО; оволодіння педагогічними формами освітньої взаємодії зі студентами, навчитися творчо застосовувати знання і способи діяльності, засвоєнні під час вивчення навчальної дисципліни «Екологія»;

Місце навчальної дисципліни в освітній програмі. Навчальна дисципліна «Методика викладання екології у вищій школі» спрямована на опанування наступних компетентностей:

- КЗ-1 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями
- КП-1 Обізнаність на рівні новітніх досягнень, необхідних для дослідницької та/або інноваційної діяльності у сфері екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування.
- КП-2 Здатність застосовувати міждисциплінарні підходи при критичному осмисленні екологічних проблем.

Передумови для вивчення дисципліни: дисципліна «Методика викладання екології у вищій школі» вивчається 1 семестрі

Результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- методологічні основи сучасної методики викладання екології у вищій школі та методи педагогічного впливу на студента;
- особливості діяльності, педагогічну культуру викладача вищої школи;
- теоретичні засади навчально-виховного процесу;
- форми, види, методи і засоби навчання у вищій школі.

вміти:

- аналізувати та впроваджувати у власну діяльність теоретично обґрунтовані положення - найсучаснішого педагогічного досвіду;
- застосовувати методи, прийоми організації навчально-пізнавальної діяльності студентів (бесіди, діалогу, дискусії, мозкової атаки, сюжетно-рольової гри, роботи в групах);
- планування структури, змісту, процесу організації лекції, практично-семінарського заняття з дисциплін у сфері екології;
- укладати лекційні тексти за передбачуваною схемою, планом;
- проводити семінарські та практичні заняття в активній формі;
- добирати оптимальні форми та методи педагогічної діяльності;
- застосовувати сучасні освітні технології.

Програмні результати:

- Знати та розуміти фундаментальні і прикладні аспекти наук про довкілля. (РН-1)
- Уміти використовувати концептуальні екологічні закономірності у професійній діяльності. (РН-2)

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1 Зміст, планування та організація навчального процесу у вищій школі (2 год.)

Загальна характеристика вищої освіти та її складових як системи і процесу. Мета педагогіки вищої школи: дослідження закономірностей розвитку, виховання і навчання студентів. Предмет, мета, завдання курсу методики викладання у вищій школі. Категоріально-понятійний апарат методики викладання у вищій школі. Методика викладання у вищій школі у системі наук. Особливості організації навчального процесу. Система організації навчального процесу у ВШ. Стандарти вищої освіти. Організація виховної роботи у ВШ. Загальна характеристика методик викладання у ВШ.

Тема 2 Форми, види, методи і засоби навчання у вищій школі. Лекція у вищій школі (4 год.)

Методи навчання: методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності; методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності; методи контролю та самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності. Дидактичні вимоги до проведення лекцій. Дидактична мета лекції. Основні функції лекції: інформаційна, орієнтовна, пояснююча, переконувальна, підсумкова. Основні етапи лекції: вступна частина, викладення, висновки. Проблема єдності навчальних і виховних завдань у лекційному курсі. Завдання, переваги і недоліки лекційного викладу навчального матеріалу. Загальнодидактичні вимоги до побудови лекційного курсу. Вимоги до структури лекційного курсу. Види лекції (вступна, тематична, оглядова, заключна), організація та характеристика.

Тема 3 Технологія і техніка організації та проведення семінарів, практичних, лабораторних (4 год)

Поняття та типи семінарських, практичних (лабораторних) занять. Традиційні та нетрадиційні семінарські, практичні (лабораторні) заняття. Структура та план-конспект семінарського, практичного заняття в традиційній формі. Структура та план-конспект семінарського, практичного заняття в активній формі. Карта оцінки практичного (семінарського) заняття. Дидактичні основи семінарських, практичних, лабораторних, індивідуальних та інших форм занять. Види семінарів, вимоги до їх організації та проведення. Особливості технології і техніки організації та проведення, практичних, лабораторних, індивідуальних занять, консультацій і колоквиумів.

Тема 4 Психолого-педагогічні засади організації самостійної навчальної роботи студентів (2 год)

Сутність самостійної роботи. Значення самостійної роботи. Види самостійних робіт. Форми організації та проведення самостійної роботи. Позитивні сторони і недоліки в організації самостійної роботи студентів. Специфіка організації самостійної роботи із додатковою літературою (словниками, довідниками, науково-педагогічною літературою тощо). Особливості навчальної роботи студентів і передумови її ефективності. Адаптація студентів до самостійної навчальної роботи. Уміння слухати і конспектувати лекції, книга в

системі професійної підготовки. Підготовка до лабораторних, практичних, семінарських занять. Підготовка до контрольних заходів.

Тема 5 Методи контролю і оцінювання знань і вмінь студентів (2 год.)

Сутність контролю знань і вмінь студентів. Види контролю: вхідний, поточний, рубіжний, підсумковий. Модульно-рейтинговий метод оцінки знань і вмінь студентів. Зміст положення про заліки і екзамени. Проведення заліків і екзаменів із застосуванням комп'ютера. Види тестів. Переваги та недоліки тестування. Ознайомлення з «Положенням про організацію освітнього процесу у Маріупольському державному університеті».

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1.												
Тема 1 Зміст, планування та організація навчального процесу у вищій школі	15	2	-			13	15	1	-			14
Тема 2 Форми, види, методи і засоби навчання у вищій школі. Лекція у вищій школі	25	4	4			17	25	1	2			22
Тема 3 Технологія і техніка організації та проведення семінарів, практичних, лабораторних	25	4	4			17	25	1	2			22
Тема 4 Психолого-педагогічні засади організації самостійної навчальної роботи студентів	15	2	4			9	15	-	2			13
Тема 5 Методи контролю і оцінювання знань і вмінь студентів	10	2	4			9	10	1	2			8
Усього годин	90	14	16			60	90	4	8			78

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Академічна лекція	4
2	Візуалізація навчального матеріалу аудиторного заняття	4
3	Технологія проведення семінарів, практичних, лабораторних	4
4	Контроль та оцінювання знань і вмінь здобувачів	4

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Сучасні тенденції розвитку вищої освіти та перспективи української вищої школи	2
2.	Створіть критичне есе на тему: «Сутність та значення методики викладання дисциплін екології у закладах вищої освіти»	2
3.	Сутність поняття «форми організації навчання».	2
4.	Розвиток і становлення організаційних форм навчання.	2
5.	Типологія і характеристика	2
6.	Дидактичні вимоги до вибору методів навчання	2
7.	Академічна лекція в системі професійної підготовки студентів	2
8.	Технологія та техніка підготовки академічної лекції	2
9.	Дидактичні та методичні вимоги до академічної лекції	2
10.	Психологічні вимоги до проведення лекції у вищій школі	2
11.	Педагогічні вимоги до проведення лекції у вищій школі	2
12.	Дидактичні основи семінарських, практичних, лабораторних, індивідуальних та інших форм занять	2
13.	Види семінарів, вимоги до їх організації та проведення	2
14.	Особливості технології і техніки організації та проведення практичних та лабораторних занять	2
15.	Особливості технології і техніки організації та проведення індивідуальних занять, консультацій і колоквиумів	2
16.	Адаптація студентів до самостійної навчальної роботи	2
17.	Уміння слухати і конспектувати лекції	1
18.	Книга в системі професійної підготовки	1
19.	Підготовка до лабораторних, практичних, семінарських занять	2
20.	Підготовка до контрольних заходів	2
21.	Застосування логічних законів і правил	2
22.	Значення та роль аналізу й оцінювання навчальних досягнень студентів	2
23.	Функції оцінювання навчальних досягнень студентів.	2
24.	Модульно-рейтингова технологія навчання та оцінювання навчальних досягнень студентів	2

25.	Кредитно-модульна технологія навчання та оцінювання навчальних досягнень студентів	2
26.	Короткий екскурс в історію дистанційного навчання	2
27.	Сутність дистанційного навчання	2
28.	Мотиви і принципи організації дистанційного навчання	2
29.	Умови ефективності дистанційного навчання	2
30.	Значення та роль аналізу й оцінювання навчальних досягнень студентів	2

7. Індивідуальні завдання

Написання самостійної (індивідуальної) наукової роботи з аналітичним оглядом наукових публікацій за визначеною тематикою.

Мета наукової роботи студента: напрацювання самостійних творчих навичок з підготовки письмової роботи, яка представляє собою загальний огляд (аналіз) наукових публікацій та розгорнуте і аргументоване викладення власного погляду студента, з можливістю критичного підходу до деяких наукових теоретичних підходів за визначеною темою наукового дослідження.

Вимоги до змісту самостійної (індивідуальної) наукової роботи:

- титульний лист роботи має єдину форму (Додаток А). Нумерація сторінок є крізною. Першою сторінкою вважається титульний лист, на ньому номер сторінки не ставиться.

- структура роботи складається з плану, вступу, основної частини, загальних висновків, списку використаних наукових та нормативних джерел;

- вступ має містити загальний аналіз актуальності проблематики теми дослідження;

- основний зміст роботи повинен містити детальний аналіз проблематики визначеної теми наукової роботи з оглядом наукових підходів та власних аргументованих ідей до вирішення проблеми, можливий аналіз нормативного матеріалу та матеріалів природоохоронної практики;

- загальні висновки по роботі – коротке викладення чітко сформульованих ідей і належно обґрунтованих пропозицій основної частини, які мають науково-практичне значення і є самостійним здобутком студента;

- посилання на використані джерела.

Оформлення роботи:

- загальний обсяг всієї роботи не має перевищувати 15 друкованих сторінок;

- поля: верхнє, нижнє – 2 см, зліва - 2,5 см, справа –1,5 см;

- шрифт - 14 Times New Roman, інтервал – 1,5;

- нумерація сторінок.

Титульний лист роботи має єдину встановлену форму (Додаток А). Нумерація сторінок є крізною. Першою сторінкою вважається титульний лист, на ньому номер сторінки не ставиться.

Тематика самостійної (індивідуальної) наукової роботи

1. Запропонуйте типологію методів викладання дисципліни «Екологія».
2. Охарактеризуйте основні дидактичні принципи відбору і викладення матеріалу лекцій з курсу спеціальності «Екологія».
3. Визначити основні завдання практичних з курсу «Екологія», що вивчаються на факультеті.
4. Надайте загальну характеристику змісту підготовки фахівця за спеціальністю «Екологія».
5. Здійснити аналіз навчального плану освітнього рівня «Бакалавр» за освітньою програмою «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування».
6. Здійснити аналіз навчального плану освітнього ступеня «Магістр» за спеціальністю «Екологія» .
7. Охарактеризуйте структуру і зміст навчальної програми з курсу «Екологія».
8. Дайте загальну характеристику поза аудиторних занять з курсу «Екологія», що вивчаються на факультеті.

9. Обґрунтуйте реалізацію принципу історичності у викладанні дисциплін циклу професійної підготовки за спеціальністю «Екологія».

10. Обґрунтуйте реалізацію принципу зв'язку теорії з практикою у викладанні дисциплін професійної підготовки за спеціальністю «Екологія».

11. Основні вимоги до проведення семінарських занять з циклів дисциплін спеціальності «Екологія»..

12. Дайте характеристику основних видів самостійної роботи студентів при вивченні дисциплін спеціальності «Екологія»

13. Розкрийте зміст та запропонуйте кілька форм проведення семінарських занять з курсу «Екологія», що вивчаються на факультеті.

14. Визначити в чому полягає наступність у змісті та структурі практичних занять з курсу «Екологія».

15. Розробити кілька варіантів плану практичного заняття з курсу «Екологія», що вивчається на факультеті.

16. Обґрунтуйте власне уявлення про характер навчання і організацію навчального процесу у вищій школі щодо вивчення дисципліни «Екологія».

8. Методи навчання

Лекції, семінари, підготовка доповідей, рефератів, самостійна робота студентів.

Консультація викладача з питань підготовки до семінарських занять, виконання ІНДЗ за змістом тем.

Індивідуальна співбесіда за програмним змістом дисципліни та перевірка завдань для самостійної роботи студента визначених у семінарських заняттях з метою підвищення рейтингу успішності студента.

9. Методи контролю

Оцінювання усних та тестових відповідей на семінарських заняттях; модульна контрольна робота; перевірка та оцінювання самостійної роботи студента (доповіді, реферати, індивідуальні проекти). Навчальна програма розрахована на студентів, які навчаються за освітньо-кваліфікаційними програмами підготовки магістра.

Перелік питань ітогового контролю

1. Загальні положення закону України «Про вищу освіту»
2. Рівні та ступені вищої освіти
3. Типи закладів вищої освіти в Україні
4. Форми навчання у закладах вищої освіти
5. Стандарти вищої освіти
6. Ліцензування та акредитація спеціальності
7. Загальна характеристика Болонського процесу
8. Основні принципи Болонського процесу
9. Загальна характеристика компетентнісного підходу
10. Базові поняття компетентнісного підходу (компетенція, компетентність)
11. Класифікація компетенцій здобувача вищої освіти
12. Основні риси та якості педагога закладу вищої освіти
13. Функції педагога закладу вищої освіти
14. Види діяльності педагога закладу вищої освіти
15. Елементи педагогічної майстерності педагогу закладу вищої освіти
16. Класифікація методів навчання
17. Традиційні методи навчання
18. Диференційоване навчання

19. Проблемне навчання
20. Ігрові технології навчання
21. Інтерактивні методи навчання : метод малих груп, мозковий штурм, дискусія, кейс-метод.
22. Пошуково-дослідницькі методи : метод проектів, портфоліо, метод ІНДЗ, ділові ігри, метод дебріфінгу
23. Кредитно-модульна система організації навчального процесу
24. Структура та етапи підготовки до традиційної лекції
25. Характеристика активних форм лекційного заняття
26. Семінарське заняття
27. Практичне заняття
28. Лабораторне заняття
29. Самостійна робота студентів
30. Види та форми контролю знань

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Максимальна кількість балів за вивчення дисципліни складає 100 балів.

Рейтинг успішності студента за вивчення – це сума балів за змістовий практичний модуль (семінарські заняття), модуль самостійної роботи, тестовий модульний контроль.

Поточне тестування та самостійна робота				Підсумковий контроль (іспит)	Сума
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4		
20	10	10	10	50	100

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи, практики	для заліку
90 – 100	A	Відмінно	зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C		
64-73	D	Задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

1. Конспект лекцій з дисципліни;
2. Підручники, нормативно-правові акти, роздатковий матеріал;
3. Тестові завдання та завдання для індивідуальних проєктів.

12. Рекомендовані джерела інформації

Базова

1. Пинзеник О. М. Методика викладання дисциплін природознавчого циклу [Текст] : навчально- методичний посібник / О. М. Пинзеник. - К. : Кондор, 2015. - 120 с.
2. Артемова Л. В. Педагогіка і методика вищої школи:інтерактивні технології в курсах навчальних дисциплін [Текст] : навчально-методичний посібник / Л.В. Артемова. - К. : Кондор, 2008. - 272 с.
3. Кочубей А. В., Якубовська С. С. Педагогіка та методика викладання у вищій школі Навчальний посібник. — Рівне : НУВГП, 2017. — 292 с.
4. Малихін О. В., Павленко І. Г., Лаврентьєва О. О., Матукова Г. І. Методика викладання у вищій школі Навчальний посібник – Київ: КНТ, 2014. – 262 с.
5. Каплінський В. В. Методика викладання у вищій школі: Навчальний посібник /В. В Каплінський. – Вінниця: ТОВ «Ніланд ЛТД», 2015 – 224 с.
6. Козлова Г. М. Методика викладання у вищій школі: Навчальний посібник / Одеса: ротاپринт, 2014 – 200 с.

Додаткова:

1. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017.
2. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII - Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2014. - № 37-38. - Ст. 2004.
3. Національна доктрина розвитку освіти // Центр Разумкова. Національна безпека і оборона. – 2002. - № 4. – С. 36-41.
4. Наказ МОН України. Про запровадження у вищих навчальних закладах України Європейської кредитно-трансферної системи № 943 16 жовтня 2009 року
5. Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі. Навчальний посібник. - К.: ЧП, 2007. - 211 с.
6. Вітвицька С С. Практикум з педагогіки вищої школи : навч. посіб. / С.С. Вітвицька. - К. : Центр навчальної л-ри, 2005. - 398 с .